

11. Сучасні вимоги та проблеми реалізації системи управління ВНЗ

Світлана Зваліська

Національний університет харчових технологій

Вступ. Система освіти являє собою впорядковану сукупність економічних відносин із приводу виробництва, розподілу, обміну та споживання освітніх послуг у ринкових умовах. Модернізація вищої освіти виступає як черговий етап його реформування, мета якого полягає у створенні механізму стійкого розвитку системи освіти у змінених соціальних умовах, а головним завданням освітньої політики є забезпечення сучасної якості освіти на основі збереження його фундаментальності та відповідності актуальним і перспективним потребам особистості, суспільства і держави.

Забезпечення якості підготовки фахівців — одне з пріоритетних завдань системи освіти взагалі і вищої професійної освіти зокрема. Досягнення цієї мети безумовно має найважливіше значення для кожного конкретного навчального закладу і всього суспільства в цілому.

Проблема якості підготовки спеціалістів у ВНЗ на сьогоднішній день є актуальною в силу таких причин: ліквідація державного розподілу випускників ВНЗ; дефіцит спеціалістів, здатних працювати в умовах ринкової економіки, при кількісній надмірності ринку традиційних спеціалістів; хитливий попит на спеціалістів із боку споживачів; зниження мотивації до оволодіння технічними знаннями; скорочення держбюджетного фінансування освітньої і наукової діяльності.

На сучасному етапі в галузі освіти України для розв'язання завдань підвищення якості одержуваних у ВНЗ знань необхідні розробка й використання нових підходів, що базуються на сучасних методологіях управління.

Матеріали і методи. Реалізація завдання підвищення ефективності управління ВНЗ може бути забезпечена автоматизацією навчального процесу та документообігу, що дозволяє організувати грамотний менеджмент на всіх рівнях організаційної структури ВНЗ. Крім того, перспектива розвитку вищого навчального закладу передбачає: орієнтацію на ринок праці; забезпечення найкращих засобів і умов праці; наявність висококваліфікованих наукових кадрів; актуальність змісту навчальних програм; перетворення результатів досліджень у зміст навчання; партнерські відносини наукового та адміністративного персоналу.

Для вирішення поставлених завдань потрібне створення автоматизованої системи управління (АСУ) навчальним закладом.

Частина вимог до АСУ з боку ВНЗ диктуються можливим виникненням необхідності тісної інтеграції власної АСУ з верхнім рівнем галузевої інтегрованої автоматизованої інформаційної системи (ІАІС) сфери освіти.

ІАІС повинна забезпечувати побудову єдиного інформаційного простору при взаємодії Міністерства освіти і навчальних закладів; електронний документообіг, формування планів та консолідованої звітності; підтримувати розподілену обробку інформації і колективну роботу користувачів системи, використовувати єдину систему класифікації та кодування; мати засоби оперативної аналітичної обробки даних.

Прикладом інтегрованої системи управління навчальним закладом може бути АСУ, заснована на концепції «електронного університету», яка є досить добре розробленою і вже реалізована у ВНЗ Росії.

«Електронний університет» може складатися з таких підсистем, як «Абітурієнт», «Електронний іспит», «Контингент», «Рубіжний контроль», «Накази по навчальному закладу», «Кадри», «Фінансова діяльність вузу», «Електронний документообіг», «Навантаження», «Гуртожиток», «Показники діяльності ВНЗ» [1].

По суті, ці підсистеми спрямовані на забезпечення діяльності ВНЗ у трьох аспектах: управління навчальним процесом; управління персоналом; моніторинг та адміністративно-господарська діяльність.

У літературі виділяють три основні підходи, в рамках яких зазвичай здійснюється автоматизація діяльності навчальних закладів [2]: впровадження комерційних інформаційних систем управління, створених сторонніми підприємствами-розробниками; побудова інформаційної системи управління власними силами ВНЗ; змішане використання замовних комерційних і власних програмних рішень.

Складні комерційні АСУ в цілому підтримують всі необхідні функції організації, однак в силу універсальності систем кожна конкретна функція може бути реалізована без урахування особливостей організації і не найоптимальнішим для неї чином [2]. Таким чином, особливості діяльності ВНЗ як організацій освіти, історично сформовані схеми їх управління та фінансування визначають специфіку створення в них інформаційних систем управління.

Кожен ВНЗ має право на індивідуальність розвитку, унікальність ведення навчального процесу, наукової діяльності. Тому доцільно створити унікальну АСУ для навчального закладу, яка передбачає підтримку універсального інтерфейсу взаємодії з верхнім рівнем.

Висновки. Таким чином, до АСУ, яку формує ВНЗ, ставляться особливі вимоги: формування єдиного інформаційного простору ВНЗ; централізація управління інформаційними ресурсами навчального закладу; створення інтегрованого сховища інформації і даних; створення спеціалізованих додатків у

підрозділах; використання уніфікованих інтерфейсів, які мають можливість налаштувань, для доступу до інформаційних ресурсів; відкритість і гнучкість системи.

Література

1. Аджемов А. Електронний університет / Аджемов А., Шестаков В. // Вища освіта в Росії. — М. : Московський держ. ун-т друку, 2007. — № 12. — С. 77–81.
2. Подолякін О. В. Оцінка ефективності інвестицій в інформаційну систему управління вузом. — Дис. канд. екон. наук. — Вологда, 2008. — 166 с.
3. Драган С. В. Комп'ютеризована система керування навчальним процесом / Драган С. В., Потай І. Ю., Спіхтаренко В. В. // Проблеми освіти : наук.-метод. зб. — К. : ІЗМН, 1999. — Вип. 18. — С. 219–222.
4. Луценко Е. В. Концептуальные подходы к созданию АСУ качеством подготовки специалистов (Часть III: методологические аспекты решения проблемы) / Е. В. Луценко, В. И. Лойко, С. А. Курносов // Научный журнал КубГАУ [Электрон. ресурс]. — Краснодар : КубГАУ, 2007. — № 25 (1). — Режим доступа : <http://ej.kubagro.ru/2007/01/pdf/03.pdf>.

Науковий керівник: к. т. н., проф. Самсонов В. В.